

Eduskunnan talousvaliokunta

Viite: Kirjallisen lausunnon pyyntö talousvaliokunnalta HE 134/2017 vp 16.10.2017

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI TULOTIETOJÄRJESTELMÄSTÄ JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI (HE 102/2017 VP)

Takuusäätiö kiittää mahdollisuudesta saada lausua osana tulotietojärjestelmää koskevaa lainsäädäntöprosessia. Takuusäätiö on valtakunnallinen sosiaalialan säätiö, jonka tarkoituksena on tukea kansalaisten velkaongelmien ehkäisyä ja niiden ratkaisemiseen tähtäviä toimintoja. Aivan erityisesti säätiö edustaa niiden henkilöiden näkökulmaa, jotka ovat itse kokeneet talous- ja velkaongelmia. Annamme taloudellista neuvontaa, takaamme järjestelyluottoja, myönnämme luottoja sosiaalisin perustein, edistämme velkojen sovittelua ja kehitämme välineitä taloudenhallinnan tueksi sekä ennen kaikkea tuomme esiin epäkohtia esim. lainsäädännössä. Tavoitteenamme on myös ennaltaehkäistä ylivelkaantumista jokapäiväiseen elämän kulujen vuoksi.

Takuusäätiö pitää lakiesitystä tulotietojärjestelmästä kannatettavana. Erityisesti, kun se aikaa myöten laajenee koskemaan palkkatulon lisäksi myös veronalaisia eläke- ja etuustulotietoja. Takuusäätiö edustaa lausunnossaan erityisesti talous- ja velkaongelmissa tai niiden riskissä olevien yksityishenkilöiden näkökulmaa. Ajantasaisella tulotiedolla voidaan välttää monia ongelmia kokonaan tai olemassa olevien ongelmien syvenemistä.

Myöhemmässä vaiheessa voisi säätiön näkemyksen mukaan olla hyvä pohtia tulonsaajan mahdollisuutta valtuuttaa myös muita tahoja kuin nyt lakiesityksessä erityislakeihin perustuvat tahot tarkistamaan ajantasaiset tulotiedot esimerkiksi luottokelpoisuuden tai maksukyvyyn varmistamiseksi. Toisaalla lainsäädännössä edellytetään luotonantajilta vastuullisuutta luotonannossa, mutta käytännössä mahdollisuudet tarkistaa luotonhakijan itsensä ilmoittamien tietojen oikeellisuus ovat vähäiset. Tulonsaajan pääsy omiin tietoihinsa ja tulotietojen tulostamismahdollisuus rekisteristä ovat kannatettavia asioita, mutta sähköisten ja nopeiden palvelujen ympäristössä, keino vaikuttaa riittämättömältä. Mikäli rekisteriote tai haluttu tietosisältöalue ovat tallennettavissa luotettavasti siten, etteivät tiedot ole tulonsaajan muokattavissa, ne ovat paremmin käytettävissä myös sähköisesti ja luotonantajan näkökulmasta riittävällä tasolla oikeelliseksi katsottavia.

Takuusäätiö pitää erityisen tervetulleina uudistuksia, jotka mahdollistavat etuuksien ajantasaisuuden ja maksukyvyyn huomioon ottamisen sosiaali- ja terveyshuollon sekä varhaiskasvatuksen asiakasmaksuissa. Myös velkojen pakkoperinnän osalta ulosottoviraston nopeampi ja ajantasaisempi tiedonsaanti tulonsaajan tulotiedoista vähentää mahdollisuuksia vältellä tietoisesti ulosmittausta riittävän tiheällä työpaikan vaihtamisella. Toimiva ulosottojärjestelmä on kohtuullisten luottomarkkinoiden edellytys.

Takuusäätiön asiakaskunnan veloissa on säännönmukaisesti mukana eri etuuksien takaisinperintää sekä maksamattomia asiakasmaksuja niin terveydenhuollon kuin päivähoidonkin osalta. Taloudenhallinnan ongelmien tai rahavaikeuksien kanssa kamppaileva ihminen ei välttämättä ymmärrä, välitä tai jaksaa korjata tietojaan etuuksien osalta aina muutosten tapahtuessa. Tämä voi johtaa etuuksien takaisinperintään ja velkaantumiseen. Terveydenhuollon asiakasmaksujen rästilaskuja voi yhdellä velallisella olla velkalistallaan useita kymmeniä. Osa olisi voinut saada niihin toimeentulotukea, mutta ei ole sitä syystä tai toisesta hakenut ja siksi laskut ovat perintäkuluineen velkana.

Päivähoitomaksuja jää usein rästiin silloin, kun perheessä on talousvaikeuksia tai muita ongelmia. Se voi olla iso yksittäinen summa kuukaudessa, jolloin sen maksamatta jättäminen antaa väljyyttä rahankäyttöön. Käytännön kokemuksen perusteella vaikuttaa siltä, etteivät mahdollisuudet kohtuullistaa asiakasmaksuja tai jättää niitä perimättä asiakkaan maksukyvyttömyydestä tai toimeentulon vaarantumisesta johtuen, ole käytössä niin tehokkaasti kuin tarve olisi.

Helsingissä 24.10.2017

Minna Backman
Lakimies
Takuusäätiö

Juha A. Pantzar
Toimitusjohtaja
Takuusäätiö